

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

“Wormerland: wie niet weg is, is gezien!”

De Wmo in Wormerland 2008-2011, oog voor het onzichtbare

“Wormerland: wie niet weg is, is gezien!”

Een typische titel voor een nota. Wat wil ik er mee? Verstopperij gaan spelen? In tegendeel! Ik wil juist op zoek.

Ik wil op zoek naar dingen die voor het oog soms verborgen zijn. Bijvoorbeeld leed achter de voordeur. Ook in Wormerland komt het voor dat mensen vereenzamen of ziek zijn zonder dat iemand het in de gaten heeft. Maar naar mijn idee mogen we niemand zo maar op die manier kwijt raken. Ook alle kwetsbaarheid in dit bestaan zullen we onder ogen moeten leren zien, hoe graag we die soms ook willen ontlopen.

Ik wil dat inwoners in Wormerland het gevoel krijgen dat er naar hen wordt omgekeken, dat ze worden opgemerkt, worden gezien.

“Meedoen!” is het Adagium van de Wmo. Ook in Wormerland kan iedereen meedoen. Niemand hoeft aan de kant te staan. Dat betekent dat we elkaar moeten zien, dat we aandacht hebben voor alle facetten van elkaar, en respect.

Iedereen: ik of u of die aardige en sterke buurman, iedereen waarvan we het helemaal niet verwachten, kan vroeg of laat ongewild in een kwetsbare positie terecht komen. Iedere inwoner van Wormerland loopt het risico om een ongeluk te krijgen, om in de war te raken of dement te worden, of om zomaar ineens de zorg voor een gehandicapt kind te krijgen.

En niets is zo moeilijk als je, als je zelf nog jong, sterk en vitaal bent, je te verplaatsen in iemand wiens ogen niet zo goed zijn, wiens oren de geluiden niet meer scherp registreren, of die niet goed kan lopen, die moeite heeft met het bewaren van het evenwicht, zowel letterlijk als figuurlijk, die er moeite mee krijgen dingen te onderscheiden, ook weer zowel letterlijk als figuurlijk.

We bouwen aan de samenleving. We leggen wegen aan, we bouwen huizen, we organiseren van alles en nog wat. Vaak denken we dan in eerste instantie vanuit ons zelf, vanuit onze eigen situatie, vanuit onze eigen mogelijkheden. Pas in tweede instantie komen we op het idee dat we ook moeten denken aan alle andere groepen. Dat is heel logisch en heel natuurlijk, dat we dat op die manier doen. Iedereen kent dat principe wel, dat we denken dat we altijd jong en sterk zullen zijn, dat we het eeuwige leven hebben, dat we ons onbewust zijn van de betrekkelijkheid van alles. De weg naar het ongekende geluk is maar voor een betrekkelijk deel planbaar.

Het plan wat we nu aan het schrijven zijn in het kader van de Wmo moet ons bewust maken dat we al onze plannen ook maken voor kwetsbare burgers, dat we aan hen moeten denken als we wegen aanleggen, huizen bouwen, ontmoetingsplaatsen en opvang creëren, hulpmiddelen organiseren voor wie dat nodig heeft en dat er een loket moet zijn waar iedereen een beroep kan doen op informatie over het wonen, het welzijn en de zorg in Wormerland. Zodat niemand aan de kant hoeft te staan, verloren hoeft te lopen; dat iedereen die hier woont, zich ook een gekende, gerespecteerde en geziene inwoner weet.

Wormerland
December 2007
Peter Roos

“Wormerland: wie niet weg is, is gezien!”

De Wmo in Wormerland 2008-2011

“Meedoen!” is het Adagium van de Wmo. Ook in Wormerland moet iedereen mee kunnen doen. Niemand hoeft aan de kant te staan. Dat betekent dat we elkaar moeten zien, dat we aandacht hebben voor alle facetten van elkaar, en respect.

Context en aanleiding

Op 28 juni 2006 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) door de Eerste kamer vastgesteld. De senaat nam het wetsvoorstel zonder wijzigingen aan. Op 1 januari 2007 is de Wmo in werking getreden. Het jaar 2007 kan worden gezien als overgangsjaar.

In de Wmo wordt een aantal oude wetten samengevoegd:

- de Welzijnswet
- de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg)
- de huishoudelijke verzorging uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)
- enkele subsidieregelingen uit de AWBZ (o.a. mantelzorgondersteuning, diensten bij wonen met zorg)
- de subsidieregeling OGGZ.

Eenzijds is de bedoeling van visieontwikkeling dat er ruimte wordt gegeven voor nieuwe ontwikkelingen, anderzijds blijft die ruimte beperkt. Daarom is het verstandig om vooraf aan te geven welke beperkingen er zijn, om te voorkomen dat de verwachtingen buiten de grenzen van de haalbaarheid komen. Een aantal uitgangspunten beperkt onze vrijheidsmarge:

- beschikbare overheidsfinanciën;
- overheid stuurt op hoofdlijnen en via kaderstelling;
- we sturen op Ketenkwaliteit;
- we sturen op Maatschappelijk ondernemen;
- we bevorderen een leefbare woonomgeving, waarin mensen elkaar ondersteunen;
- de nadruk ligt bij zelfredzaamheid;

Werkwijze

Een belangrijk aspect van de Wmo is de horizontale structuur, waarmee beleid op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning met name in de lokale setting wordt opgezet (in plaats van de verticale structuur van voorheen, waarbij het rijk regelgeving verordonneerde en tevens om verantwoording achteraf vroeg). De gemeente Wormerland heeft daarom in haar werkwijze vrij fors ingezet op interactieve beleidsformulering.

Leden van de gemeenteraad van Wormerland hebben informeel concept-kaders geformuleerd waarbinnen alle brainstormsessies konden gaan plaats vinden. De raad is daarover in december 2007 geïnformeerd. Op 1 april 2008 zijn de kaders bekrachtigd door de gehele raad. Per amendement werd benadrukt dat de gemeenteraad stevig wil investeren in de uitvoering van het plan en voor de gemeente een sterke regierol zien weggelegd. In de zomer van 2007 is in Wormerland een interne ambtelijke werkgroep geformeerd; zodat alle betrokken ambtenaren vroegtijdig waren geïnformeerd en hun inbreng vanuit hun specifieke deskundigheden konden hebben. In de zomer van 2007 is de Wormerlandse Wmo-raad opgericht om de interactie met burgers te garanderen en de vertegenwoordiging van doelgroepen goed vorm te geven. In september 2007 hebben we een Expertmeeting georganiseerd, een bijeenkomst bedoeld als startschot met als deelnemers leden van de Wormerlandse Wmo-raad, diverse stakeholders, en vertegenwoordigers van de zorgaanbieders en andere relevante instellingen. In september en oktober hebben creatieve Werkateliers per prestatieveld plaatsgevonden, waarbij via verschillende werkvormen mensen vanuit het veld hun inbreng konden hebben.

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

De nota is bewust geschreven in de wij-vorm, vanuit het perspectief van alle partners in gezamenlijkheid. Waar “wij” staat, dient u te lezen “De partners in de Wormerlandse Samenleving” en daarbij te denken aan de wethouder, de ambtenaren, de veldwerkers, de leden van de wmo-raad, etc..

Uitgangssituatie

Wormerland is een gemeente in de Zaanstreek-Waterland, gelegen op geringe afstand van Amsterdam, Purmerend en Zaandam. De gemeente telt 15.867 inwoners (1 januari 2007, bron: CBS) en heeft een oppervlakte van 45,14 km² (waarvan 6,51 km² water). De gemeente Wormerland maakt deel uit van de plusregio Stadsregio Amsterdam. De gemeente is redelijk welvarend. Er zijn 122 mensen in Wormerland die een uitkering in het kader van de Wet Werk en Bijstand ontvangen. En er zijn ca. 200 mensen die een beroep doen op het hulpfonds.

De gemeente is in demografische zin iets minder vergroend of vergrijsd dan de gemiddelde gemeente in Nederland en heeft iets meer mensen in de leeftijd van 20 tot 64 jaar. Het aandeel huishoudens van 60 tot 80 jaar in Wormerland is wel groter dan dat van de buurgemeenten Zaanstad en Purmerend. Het aandeel ouderen neemt toe : in 2006 is een kwart van de huishoudens 65+, richting 2020 is dat een derde. De meeste inwoners zijn gehuwd, het aantal scheidingen en het aantal ongehuwden ligt onder het landelijk gemiddelde. Er wonen verhoudingsgewijs minder allochtonen (10%) .

De gemeente is in een eeuw tijd tamelijk ingrijpend veranderd van een industrieel-agrarische samenleving naar een samenleving waarin mensen met name zijn gaan forenzen en zich meer hebben toegelegd op de zakelijke dienstverlening.

Ambitie

Wormerland ziet de Wmo als kans om samen met haar inwoners solide zorg- en welzijnsvoorzieningen te ontwikkelen, ook voor de kwetsbare groepen. Haar ambitie is om, samen met alle Wormerlanders en organisaties, een beweging in Wormerland tot stand te brengen, om de voorwaarden te scheppen opdat iedereen kan meedoen. Elke Wormerlander moet, indien nodig, een beroep kunnen doen op diensten die zijn afgestemd op haar of zijn situatie en behoeften. In vier jaar wil Wormerland toewerken naar een evenwichtiger aanbod van individuele zorg, collectieve voorzieningen en vrijwillige inzet waarbij preventie, signalering en maatwerk voor mensen met complexe problematiek centraal staan. Als regisseur ziet de gemeente erop toe dat de voorzieningen in de kernen elkaar aanvullen en versterken. Het Wmo-beleid zoals Wormerland dat voor ogen staat, is gebaseerd op een groeimodel dat nauwe samenwerking vergt tussen de gemeente en de maatschappelijke partners. Intern vereist het een uitstekende afstemming van de portefeuille zorg met de portefeuilles werk en bijstand, wonen, ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, leefbaarheid en het kleine kernenbeleid.

De gemeenteraad staat aan het roer, is bereid om stevig te investeren in het beleid en hecht er aan om in Wormerland zelf een sterke regie te voeren. De samenleving heeft baat bij een krachtige gemeente, de regie mag niet uit handen worden gegeven. De gemeente investeert in het zelfredzaam maken van mensen, de zelfredzaamheid van burgers kan door de overheid op een verantwoorde wijze worden bevorderd. De kracht en vitaliteit van ieder burger moet worden aangeboord. De overheid moet de zeer kwetsbaren en met name de allerswaksten beschermen. Iedereen moet in de gelegenheid worden gesteld om deel te nemen aan het gemeenschapsleven. Mensen moeten zo min mogelijk zijn aangewezen op de grootschalige voorzieningen buiten de gemeentegrenzen, en moeten niet verplicht zijn om te verhuizen, de opvang, hulp en ondersteuning moet op kleinere schaal zoveel mogelijk in Wormerland worden geboden. Aanbieders moeten dus diensten dichtbij de burger aanbieden. De helpende hand moet in de lokale samenleving worden aangereikt, desnoods via huisbezoek of interventies. Een en ander mag echter niet leiden tot betutteling. Vooral vroegtijdig signaleren is belangrijk.

Kaders

We kunnen niet alles, we willen ook niet alles, en zeker niet tegelijkertijd. Daarom is het verstandig om ook zaken af te bakenen en kaders te stellen, te bepalen wat we als raad willen voorkomen: niemand moet aan zijn lot worden overgelaten, niemand mag buiten de boot vallen. Eenzaamheid moet zoveel

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

mogelijk worden voorkomen. De beleidsvoornemens moeten kunnen worden omgezet in haalbare en betaalbare acties. We moeten geen luchtkastelen willen bouwen, maar we moeten in onze planning en begroting over meerdere jaren streven naar een haalbare verbetering van de lokale samenleving. Daarbij moet niet worden gekozen voor de goedkoopste oplossingen, maar moet degelijk rekening worden gehouden met de kwaliteit van de geboden dienstverlening via toezicht op en toetsing van de levering van meetbare prestaties door aanbieders van zorg en welzijn.

Speerpunten

Het beleid ten aanzien van het lokaal loket, het beleid ter ondersteuning van de vrijwilligers en mantelzorgers en het beleid waarbij kinderen en hun ouders worden ondersteund bij opvoedingsvraagstukken worden als speerpunt benoemd. Aan de uitwerking van deze drie prestatievelden moet voorrang worden verleend.

Het beleid op de prestatievelden 7,8 en 9 zal tot 2011 nog voornamelijk op regionale leest worden geschoeid, om eerst meer zicht te krijgen op de feiten en de cijfers en om eerst meer expertise te ontwikkelen. De regierol op deze prestatievelden zal vanaf de 2^e beleidsperiode zwaarder worden ingevuld.

De gemeente zal bijdragen via het subsidiebeleid aan zorg en welzijn, maar zal ook vragen om een bijdrage naar draagkracht van de vragers naar zorg en welzijn en zal streven naar de financiële ondersteuning van het welzijn door maatschappelijke ondernemers.

Programma's

De visie en ambitie zal de komende tijd vertaald gaan worden naar de volgende begrotingsprogramma's:

- Bestuur en organisatie
- Ruimtelijke ordening
- Publieksdiensten
- Maatschappelijke participatie: welzijn, meedoen
- Zorg
- Wonen
- Werk en inkomen
- Openbare ruimte
- Veiligheid en handhaving
- Onderwijs

Sociale samenhang en Leefbaarheid

Opdracht WMO

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten

De staat van de leefbaarheid in Wormerland

De gemeente Wormerland wordt gevormd door Wormer als grootste kern en een paar kleine, vrij traditionele kernen, waar mensen elkaar nog kennen, en waar weinig sprake is van anonimiteit. De gemeente combineert de aanwezigheid van woningen in een typisch Noord-Hollandse stijl met een open veenweidelandschap. De meeste kernen hebben een eigen identiteit en bevolkingssamenstelling. Van de 85-plussers is driekwart vrouw. De meeste allochtonen zijn gaan wonen in de Plaszoom. De arbeidsparticipatie ligt boven het landelijk gemiddelde. De meeste werknemers zijn forenzen en werken in Zaanstad. Een klein gedeelte van de bevolking leeft rond of onder de bijstandsnorm, veelal gaat het hierbij om eenoudergezinnen. De inwoners ervaren Wormerland over het algemeen als een rustige woongemeente, dorps, landelijk en gezellig. Een vrij groot deel van de inwoners (40%) mist voorzieningen, met name voorzieningen voor jongeren en winkels. Eenzelfde percentage is ontevreden over het onderhoud van wegen, voet- en fietspaden. De geschiktheid van looproutes voor gehandicapten krijgt een laag cijfer. Ongeveer een op de tien inwoners heeft er moeite mee 400 meter aan een stuk te lopen. Een op de zeven inwoners verleent Mantelzorg. Bijna een kwart van de mantelzorgers (ca. 800 mensen) zou hier hulp bij ontvangen zoals

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

thuiszorg. Wormerland kent een rijk verenigingsleven, met een belangrijke uitstraling op de leefbaarheid. Er is een verschil tussen de gerapporteerde feiten en cijfers en de beleefde werkelijkheid en ervaringen; soms wordt iets als meer of minder beleefd, dan dat de metingen aangeven. Dat gegeven is moeilijk te ondervangen, maar beïnvloed wel de totstandkoming van plannen en voornemens.

De woningvoorraad is tamelijk verouderd. Een aantal woningen is nog niet geschikt voor bewoning door zorgvragers. Hoogst waarschijnlijk zijn er niet zoveel echt zware zorgvragen in de gemeente Wormerland. Er staan ongeveer 6400 woningen in Wormerland, en er worden er nog 1000 gepland. In de dorpjes wonen vrij veel mobiele forenzen. Er wonen echter ook minder mobiele, waar aparte voorzieningen voor moeten worden getroffen. Wormer is voor een minder mobiele inwoner (denk aan tieners zonder rijbewijs, 75-plussers, met gebrekkig gezichtsvermogen of gehoor), of minima die zich geen auto kunnen verloorven vanuit Neck of Spijkerboor moeilijk te bereiken. Ook tieners zijn minder mobiel doordat ze zelf geen rijbewijs hebben, ook hun actieradius is beperkt. Sociale eenzaamheid komt in de regio relatief (te) vaak voor, ondanks alle burenhulp. Er zijn soms klachten over de begaanbaarheid van de wegen voor mensen met scootmobielen en rolators. Er is reeds een buurtbus die rijdt van Oostknollendam naar Wormer en naar Wormerveer, maar er wordt daarnaast een belbus gewenst. Er wordt vervoer voor ouderen aangeboden in Wijdewormer. Leerlingenvervoer vindt plaats in Spijkerboor en Westgraftdijk. Er is een Schoolschuit in Wormerland die een Winter- en de zomerregeling kent.

Wat willen we op het gebied van de leefbaarheid gaan bereiken in Wormerland?

Leefbaarheid is meer dan schoon, heel en veilig. Ter bevordering van de sociale samenhang denken we dat er meer ontmoetingsplaatsen moeten komen, en de plekken die we al hebben moeten we koesteren en verrijken. Er moeten meer sociaal-culturele activiteiten, optredens, voorstellingen worden georganiseerd, in dorpshuizen, plantsoenen, parken en op pleinen. Daarbij kan gedacht worden aan het aanbieden van dagarrangementen, waarin naast een sociaal-cultureel aanbod ook een aanbod is van bewegingsactiviteiten. De dagarrangementen moeten nog nader worden gespecificeerd en worden toegespitst op specifieke doelgroepen. Naast een levendig cultuurklimaat zijn ook bewegingsactiviteiten een aanknopingspunt tot ontmoeting, saamhorigheid, ontplooiing en ontspanning. Ook is het van belang om bij dreigende conflicten vroegtijdige bemiddeling aan te bieden. Sociaal isolement moet bestreden worden. Er moeten meer voorzieningen komen in de kleine kernen, waar zorg, welzijn, opvang en dagelijkse behoeften zouden moeten worden aangeboden. Boeren in Wormerland leveren met hun aanpak naast zorg en dagbesteding voor kwetsbare inwoners, ook een bijdrage aan de ecologie.

Er moet gestreefd worden naar integratie allochtonen bij vrijetijdsbesteding en vrijwilligerswerk. Gebrek aan respect moet bestreden worden. Er zou sprake moeten zijn van een betere benutting van het cultureel kapitaal, van de talenten die mensen hebben. Een goed onderhoud en beheer, het tegengaan van verloedering en verrommeling, is van belang voor de leefbaarheid. Ook respect voor de ecologie en waardering van de stiltegebieden vinden we belangrijk. Er zouden reguliere wijkshouwen, actieplannen, voortgangsrapportages en ontwikkelingsplannen per kern moeten komen. Ook zelfbeheer (met eigen budget) kan een goed middel zijn. Daarnaast is een oefenruimte voor tieners belangrijk, zoals er een gepland is in Wormer. Er moeten meer huurwoningen, meer levensloopbestendige woningen komen. Er moet meer communicatie gaan plaats vinden met bewoners en een sociale analyse zou op zijn plaats zijn. Belangrijk is om dwarsverbanden te creëren tussen Wmo-raad en contactcommissies in de kernen. Het bestaande aanbod moet worden geïnventariseerd en geëvalueerd: doen we als partners wat we doen goed, wat willen we verbeteren, waar kunnen we mee stoppen, wat moeten we aanvullen. Het vervoer in Wormerland en de toegankelijkheid van Wormerlandse voorzieningen en instellingen moeten worden verbeterd. Aangepaste woningen zouden de standaard voor de uitbreiding van de voorraad moeten worden, voorzien een woonkeurlabel. Er is een sterke relatie tussen vitaliteit van een kern en gezondheid van haar inwoners; een goed gezondheidsbeleid met de daarbij behorende activiteiten werpt vruchten af. De cijfermatige onderbouwing van onze beleidsvoornemens zijn nog onvoldoende; er zijn heel weinig bouwstenen voorhanden over de situatie; alleen de GGD heeft cijfers aangeleverd; de meeste andere gegevens zijn gegenereerd uit externe bronnen (CBS of landelijke schattingen en richtlijnen); zo weten we heel weinig over de feitelijke eenzaamheid, of de feitelijke overlast.

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

Wormerland kent een rijk verenigingsleven. Vrijwilligers werk levert een belangrijke bijdrage aan het prestatieveld; de vrijwilligers in Wormerland moeten gesteund en gekoesterd worden.

Opvoedingsondersteuning voor ouders en kinderen

Opdracht WMO

Het prestatieveld heeft betrekking op de Wormerlandse jongeren (en in voorkomende gevallen hun ouders) bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval, maar ook voor ouders en kinderen voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is.

De staat van de jeugd en hun ouders in Wormerland

Er wonen ongeveer 4411 inwoners die jonger zijn dan 22 jaar in Wormerland. Naar schatting zouden er 220 risicjongeren moeten zijn (5%). Dit prestatieveld strekt zich echter iets verder uit en heeft eigenlijk ook nog betrekking op de jeugd in de leeftijd tot 23 jaar.

Er zijn in Wormerland vijf peuterspeelzalen en twee kinderdagverblijven. Er gaan ongeveer 1000 kinderen naar de 4 basisscholen in Wormerland. De RK-school en de PC-school zijn samengegaan in een interconfessionele school. In Jisp en Wijdewormer is een openbare basisschool. In Knollendam zit een dependance. In Wormerland is geen voortgezet onderwijs. De leerlingen zijn aangewezen op de regio (Zaanstad, Purmerend). Er gaan 26 kinderen naar het speciaal basisonderwijs. Uit de cijfers van Bureau Jeugdzorg blijkt dat in 2007 bij hen 72 kinderen uit Wormerland zijn aangemeld. De meeste kinderen komen uit Wormer (61 kinderen). De resultaten van de oktobertellingen 2008 zijn nog niet in deze tekst verwerkt.

Er is een kinderwerker actief in Wormerland, die zich richt op kinderen en een gevarieerd activiteitenaanbod aanbiedt. Er wordt in Wormerland dienstverlening door een ambulante jongerenwerker aangeboden. De ambulante jongerenwerker (of: jongerenopbouwwerker) zal jongeren actief opzoeken in hun eigen omgeving en activiteiten ondernemen. Vandaar uit ondersteunt het werk jongeren in hun groeiproces naar volwassenheid zodat hun positie direct of op termijn verbetert. Door ambulant te werken ontstaat inzicht in de signalen en ontwikkelingen binnen de (lokale) jeugdcultuur. Dat kan helpen bij het samenstellen van een activiteitenaanbod en geeft mogelijkheid om door te verwijzen. Het werken beperkt zich niet tot de jongeren maar ook op hun omgeving.

Bij het jeugdbeleid gaat men vaak uit van schattingen. Schattingen zijn gebaseerd op theoretische aannames. De realiteit kan hiermee uit de pas lopen. Daarom zal in de komende jaren meer kennis over de feiten moeten worden verzameld.

In de regio Zaanstreek-Waterland heeft volgens de GGD-enquete 13,6% van de inwoners problemen met hun kinderen. Toch heeft maar 2% van de ouders behoefte aan opvoedingsondersteuning. Er is een opvoedingssprekuren en een opvoedwijzer (www.opvoedwijzer.nl). Spirit biedt hulp aan jeugdigen en hun opvoeders. Uit Wormerland zijn in 2006 18 kinderen aangemeld bij Spirit voor hulpverlening. Ook deze cijfers zullen we aandachtig moeten volgen, en moeten bezien of er sprake is van groei of afname. Er is een hulpfonds om de kosten op te vangen die samenhangen met opvoeding en onderwijs (bijv. schoolkosten). Er zijn kindervakantiekampen en activiteiten in het kader van "Jantje Beton".

In Wormerland is er toch nog vrij veel middelengebruik onder jongeren, ondanks het feit dat het om een kleine gemeente gaat en niet om een grote stad. Overigens blijkt uit recente berichten dat het middelengebruik in kleine gemeenten groter is dan in het verleden werd aangenomen. De instroom bij Bureau Jeugdzorg vanuit Wormerland is vrij groot; er zijn veel kinderen die meelopen met rechts-extremistische groeperingen en die zich laten verleiden tot middelengebruik.

Wat willen we bereiken met jeugd in Wormerland?

Ouders zijn de eerste verantwoordelijken bij het opvoeden, maar zij worden terzijde gestaan door allerlei al dan niet professionele betrokkenen in het veld. Inmiddels is wel duidelijk dat er moet worden gestreefd naar de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin in Wormerland. Er zal een

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

dwarsverband worden gelegd tussen Centrum voor Jeugd en Gezin en het lokaal loket. Er komt in het lokaal loket (zie de volgende paragraaf) naast een gangbare opvoedwijzer ook een digitale opvoedwijzer.

Het consultatiebureau speelt een belangrijke rol bij de totstandkoming van de doorgaande lijn bij het volgen van de ontwikkelingen van kinderen en in de keten.

Naast het CJG dat zich richt op vragen van ouders, zou er ook een vraagbaak moeten zijn voor tieners, in de zin van een specifieke functionaris. We willen dat er voortaan vroegtijdig zal worden signaleerd en dat er sprake is van een doorgaande lijn in de begeleiding, en continuïteit in de overdracht. Er moeten op de arbeidsmarkt gerichte opleidingen voor Wormerlandse jongeren komen. Trajectbegeleiding en Re-integratie kunnen Wormerlandse jongeren toeleiden naar de arbeidsmarkt. Er moet een Electronisch Kinddossier komen met een verwijzindex. Ook op dit terrein is een monitor van belang. Er moeten betere matches plaats vinden bij de keuze van opvoedingsondersteuning tussen ouders en methode; niet iedere ouder is gebaat bij dezelfde methode. De regierol moet beter worden ingevuld. Sportleiders moeten goed worden toegerust.

Er moet naar een sterkere keten-aanpak in Wormerland worden gestreefd. Het begrip keten verwijst naar een ketting waarbij er een samenhang is tussen afzonderlijke schakels. Hoe sterker de samenhang, hoe sterker de schakels, hoe sterker de ketting of de keten. Hoe zwakker de samenhang, hoe zwakker de schakels, hoe zwakker de ketting of de keten. Het gaat er dus om om goed afgestemde zorg te leveren aan kwetsbare burgers doordat instanties onderling optimaal samenwerken.

De sluitende aanpak of doorgaande lijn begint bij het consultatiebureau en wordt voortgezet via peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, naar primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Ook alle andere partners in jeugdbeleid en jeugdzorg (denk ook aan onderwijs en politie) hebben hier een rol in. Deze rollen en de rolverdeling moeten verder worden uitgewerkt bij de totstandkoming van de deelnota Opvoedingsondersteuning in Wormerland, die we in het voorjaar van 2008 gaan opzetten.

Ook het concept van de brede school moet worden uitgewerkt in de nieuwe nota Opvoedingsondersteuning. Het schooladoptieplan van de politie en het schoolmaatschappelijk werk vervullen een rol bij de opvoedingsondersteuning. Boeren in Wormerland kunnen kwetsbare kinderen dagopvang en zorg op hun bedrijf bieden; kunnen soms een logeeraadres bieden.

Preventie is erg belangrijk bij de opvoedingsondersteuning. Maar ook de handhavingstaak zou moeten worden geaccentueerd waar het om opvoedingsondersteuning gaat; overlast moet worden gecorrigeerd door strenger te handhaven. Ook de jeugdgezondheidszorg is belangrijk bij de opvoedingsondersteuning.

Een Lokaal loket in Wormerland

Opdracht WMO

Het bieden van informatie, advies en cliëntondersteuning. Het gaat om de activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het gaat hierbij om zowel algemene voorzieningen (zoals informatiepunten) als om meer specifieke voorzieningen (zoals een individueel advies of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag).

De staat van het loket in Wormerland

Er is nu nog geen lokaal loket in Wormerland. Er is nog geen zicht op het aantal aanvragen per jaar van informatie en advies over gewenste dienstverlening en zorg. Wel is er in Wormerland een infobalie van de SOW voor informatie aan met name ouderen. En er is een regionaal loket Zorgzaan voor individuele voorzieningen (hulp bij het huishouden, woningaanpassingen, rolstoel, vervoersvoorzieningen). Dat loket wordt bezocht door ongeveer 100 klanten per jaar. Dit loket is gevestigd bij het RIO-Zaanstreek. Jaarlijks worden er ca. 400 aanvragen gedaan voor individuele voorzieningen. Er is een samenwerkingsverband met MEE en SMD. Het college van B&W werkt daarnaast aan de opzet van een lokaal loket in Wormerland. Via de afdeling Sociale Zaken in het gemeentehuis in Wormerland kunnen ook individuele voorzieningen worden aangevraagd, zoals bijzondere bijstand of een bijdrage uit het zorgfonds. In de kleine kernen zijn geen aparte loketten of zorgkruispunten.

Wat willen we bereiken met betrekking tot het loket?

Ook het loket moet als speerpunt worden benoemd. We hechten hier veel waarde aan en kennen de totstandkoming een hoge urgentie toe. We willen bereiken dat er een integrale afstemming is tussen informatie, advies en cliëntondersteuning ten aanzien van wonen, welzijn, zorg, inkomen, opvang, hulpverlening in Wormerland. De werkwijze moet outreachend worden. De deskundigheid van medewerkers is daarbij erg belangrijk, of het nu om professionals of vrijwilligers gaat: iedere loketmedewerker moet adequaat worden geschoold en alle mogelijke cliënten kunnen bedienen (ook mensen die moeilijk verstaanbaar zijn, of gedragsproblemen hebben). We denken aan een groeimodel. Er komt een centraal lokaal loket in Wormer, via huisbezoeken zullen de kernen bediend gaan worden. De gemeenteraad hecht er aan om preventieve huisbezoeken uit te voeren bij een brede doelgroep. De vrijwilligers moeten worden bijgeschoold. Een latere fase kan er gestart worden met de vorming van een gezamenlijke front-office en een keten in de back-office, waarin alle partners in wonen, zorg en welzijn participeren.

De zorgwijzer wordt de sociale kaart van het loket. De sociale kaart moet bekend zijn, ook voor de geestelijke gezondheidszorg. Een brede werving (maatschappelijk betrokken personen) is belangrijk. De loketmedewerkers zullen met vaste procedures en richtlijnen (protocollering / standaardisering) werken die door de gemeente zullen worden bepaald. Het loket moet 5 dagdelen geopend zijn, op vaste tijden, waaronder een avondopenstelling. Het loket moet een eigen telefoonnummer en e-mailadres krijgen.

Als het loket gesloten is, moeten via de telefoon de openingstijden te horen zijn. Mensen in het buitengebied kunnen telefonisch en/of via een huisbezoek advies en informatie kunnen krijgen. In verband met privacy moeten er spreekkamers komen.

Ook burens, familieleden, hulpverleners van iemand in nood moeten informatie kunnen krijgen bij het Wmo-loket

Het loket zou als een spin in het web kunnen gaan functioneren met betrekking tot de ketenkwaliteit, als de plek waar alle stromen samen komen. De Kwaliteit van de Keten is immers prioriteit nr. 1 bij de Wmo; alles valt of staat met een goed geoliede samenwerking tussen ketenpartners. Versnippering moet worden tegengegaan. Een gezamenlijke kennisbank is erg belangrijk en zou een vorm kunnen zijn waarin de samenwerking haar optimale beslag krijgt.

Mantelzorg en vrijwilligers in Wormerland*Opdracht WMO*

Het ondersteunen van mantelzorgers alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Onderscheid tussen mantelzorgers en vrijwilligers

1. Mantelzorg vloeit voort uit een familierelatie of vriendschap en is ongeorganiseerd; de basis is persoonlijke betrokkenheid; Vrijwilligers verrichten hun werkzaamheden onverplicht en onbetaald ten behoeve van (onbekende) anderen, in georganiseerd verband.
2. Mantelzorg overkomt iemand en is dus veelal geen keuze; Vrijwilligerswerk is een bewuste keuze
3. Mantelzorg houdt nooit op en duurt soms 24 uur per dag, zeven dagen per week; Vrijwilligers bepalen zelf hoeveel tijd ze willen besteden aan vrijwilligerswerk
4. Mantelzorgers moeten alles doen, ook de taken die hem/haar niet liggen; Vrijwilligers kunnen de aard van de werkzaamheden zelf bepalen
5. Mantelzorgers lopen het risico lichamelijk en psychisch overbelast te raken; Vrijwilligerswerk wordt als ontspanning ervaren
6. Mantelzorgers worden door de intensieve zorg vaak beperkt in het onderhouden van contacten; door het vrijwilligerswerk breiden vrijwilligers hun sociale netwerk uit

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

7. Mantelzorg wordt als vanzelfsprekend gevonden; vrijwilligerswerk wordt als een persoonlijke verrijking gezien

Omdat er zulke grote verschillen zijn hebben we een onderscheid gemaakt in wat we willen bereiken, en behandelen we de ondersteuning aan de twee groepen achtereenvolgens. Omdat de gemeente Wormerland mantelzorg en vrijwilligerswerk kiest als een van de speerpunten in het WMO beleid is het belangrijk deze zaken van elkaar te scheiden om te voorkomen dat mensen zich op het taalgebruik en de begripsverwarring niet aangesproken voelen.

De staat van de mantelzorg in Wormerland

In de regio Zaanstreek-Waterland heeft 12,8 % (7,2% van de mannen en 18,4% van de vrouwen) het afgelopen jaar mantelzorg gegeven en 3,1% mantelzorg ontvangen. Ruim 13% voelt zich zwaar belast. Het geven van mantelzorg komt met name neer op 40-69 jarige vrouwen. Jonge mannen geven nauwelijks mantelzorg, hoewel zij sterk en vitaal zijn. Hier is dus nog een wereld te winnen. Er zijn nog geen registraties over mantelzorgers, en lang niet iedereen die feitelijk aan mantelzorg doet, is zich ook bewust dat zij of hij aan mantelzorg doet. Het draait er in het dagelijks leven vaak enigszins onbewust, maar noodgedwongen op uit dat iemand voor die taken komt te staan, men komt er niet uit bewuste vrije keuze in terecht.

Wat willen we bereiken ten aanzien van mantelzorgers?

Het lijkt verstandig om specifiek beleid op te stellen en een beleidsnotitie mantelzorg te maken, waarbij kaders worden geformuleerd en beleidsregels worden opgesteld. Dat sluit ook aan bij de wens van de gemeenteraad om dit terrein tot speerpunt te benoemen. Voor een deel zal dit beleid ook op regionale leest geschied worden.

Waar mogelijk kunnen instrumenten die we nu gebruiken bij de Wet Werk en Bijstand (WWB) worden ingezet ter versterking van de inzet in de zorgtaken in Wormerland, en ter ontlasting van overbelaste mantelzorgers. In plaats van een eenzijdig koersen op deelname aan de economie, op arbeidsparticipatie, moet de gemeente Wormerland het belang van wederzijdse afhankelijkheid en lotsverbondenheid tussen individuen erkennen.

We willen ook aandacht vragen voor mantelzorg, burenhulp, vrijwilligerswerk in de zorg in Wormerland en voor de ondersteuning van mantelzorgers door respijtzorgers via sire-achtige campagnes in de kernen. We willen dat mensen zich bewust worden van hun positie, dat ze de juiste ondersteuning krijgen, en dat we voldoende preventieve activiteiten kunnen ontplooiën ter voorkoming van overbelasting. De problemen van mantelzorgers moeten meer worden uitgewerkt en de rechten van mantelzorgers moeten beter worden omschreven. Mantelzorgers dienen vroegtijdig te worden ondersteund; de hulp aan mantelzorgers moet worden gecoördineerd.

Ook boeren in Noord-Holland bieden soms ook respijtzorg aan mantelzorgers, zijn bereid om de zorg voor de zieke naaste voor een tijdje over te nemen.

De staat van het vrijwilligerswerk in Wormerland

De uitslag van de enquête die gehouden is in 2006 geeft aan dat er 1345 vrijwilligers actief zijn in het verenigingsleven in Wormerland. Als we er vanuit gaan dat een derde van de Wormerlanders (5000) eventueel wel eens bereid zijn om de handen vrijwillig uit de mouwen te steken dan is ook hier nog een wereld te winnen, en is er dus nog een vrij groot reserve-potentieel. De saamhorigheid in Wormerland wordt tegelijkertijd wel treffend genoemd, de bereidheid om anderen te helpen is groot in Wormerland. We weten niet of de saamhorigheid tegenwoordig onder druk staat en vroeger groter was. Diegene die baat heeft bij saamhorigheid moet er trouwens zelf ook wel wat voor willen ondernemen en bereid zijn tot ontmoeting.

Wat willen we bereiken ten aanzien van het vrijwilligersbeleid?

Het lijkt verstandig om specifiek beleid op te stellen en een beleidsnotitie vrijwilligersbeleid te maken, waarbij kaders worden geformuleerd en beleidsregels worden opgesteld.

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

Ook hier willen we beter gebruik maken van de instrumenten voor sociale activering. Moderne vrijwilligers willen zich vaak niet langer een leven lang verbinden aan een activiteit maar kiezen vaak voor een kortdurende en meer vrijblijvende inzet.

Ook alle instellingen in Wormerland maken gebruik van vrijwilligers; ook voor die vrijwilligers moet in de nieuwe nota over vrijwilligersbeleid een flankerend beleid worden geformuleerd.

Het personeel van bedrijven en instellingen in de gemeente kan door die bedrijven en instellingen breder worden ingezet als vrijwilliger in Wormerland in het kader van maatschappelijk ondernemen

Misschien zouden de contactcommissies de vragen van de kwetsbare burgers aandacht kunnen brengen van de jongere, sterkere, vitalere, kapitaalkrachtigere inwoners in de kernen. We willen in ieder geval meer vrijwilligers werven.

Er zou een talentenjacht per kern kunnen worden gehouden volgens de zgn. ABCD-methode (Assesed-Based-Community- Development), om te zien wie er iets kan bijdragen aan de (ondersteuning van) mantelzorg en vrijwilligerswerk en om goede matches tot stand te laten brengen. Bij deze methode gaan bewoners actief op zoek naar talent in de wijk.

Het is belangrijk om de waardering voor vrijwilligers/mantelzorgers zichtbaar te maken, bijvoorbeeld door ruimten beschikbaar te stellen waar ze elkaar als lotgenoten kunnen ontmoeten en hun belangen samen kunnen verwoorden; er moet daarnaast een collectieve vrijwilligersverzekering worden afgesloten; er moet een aanbod deskundigheidsbevordering komen en er moeten thema-bijeenkomsten worden georganiseerd, en eventueel jaarlijks een dag voor vrijwilligers.

Deelname aan het maatschappelijk verkeer

Opdracht WMO

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Wat willen we bereiken

We willen de neerwaartse spiraal waarin deze mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem vaak terecht komen tegen gaan en de opwaartse spiraal bevorderen.

Dat geldt ook voor hun partners, zij komen ook soms terecht in een isolement en een neerwaartse spiraal. Ketenkwaliteit vinden we in ieder geval van belang.

We willen dat de voorzieningen bereikbaar zijn voor iedereen. De openbare ruimte moet ook goed toegankelijk zijn en ontsloten, ook voor mensen met beperkingen. De vraag is wat er moet worden aangeboden in de kernen en wat er centraal moet worden aangeboden. Wie in Spijkerboor blijft wonen doet dat in de wetenschap dat er geen voorzieningen zijn. Niet alles is op het niveau van de eigen kern of straat beschikbaar. Dat kan ook niet. Sommige dingen kunnen alleen maar centraal worden aangeboden.

Dat betekent dat we willen dat het openbaar vervoer ook goed is.

Er moet meer informatie komen over de regelingen rondom het vervoer voor kwetsbare burgers; welke tegemoetkomingen en faciliteiten er zijn

Mensen met beperkingen hebben goede huisvesting nodig, en aangepaste woningen als dat nodig is. De corporaties en de gemeenten hebben een bepaald percentage van de woningvoorraad aangepast voor deze groep.

De tolerantie ten aanzien van de mensen die wat moeilijker in de omgang zijn dan de doorsnee mens zou moeten worden bevorderd. Via cursussen en voorlichting kan de beeldvorming worden beïnvloed en kunnen vaardigheden worden aangeleerd. Ook kan het loket bemenst worden door mensen die psychisch leed herkennen, kunnen plaatsen en er mee om weten te gaan.

Boeren bieden dagbesteding aan allochtone ouderen, en bieden steun bij dreigende vereenzaming of isolement.

Er dient duidelijke informatie beschikbaar te komen over de compensatieplicht; over de rechten op compensatie die mensen hebben en de zaken waar zij gebruik van kunnen maken.

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

Ook mantelzorgers moeten mee kunnen doen aan de samenleving en moeten gecompenseerd worden. Via het indicatieorgaan kunnen mensen aanspraak maken op een aangepaste woning. Vrijwilligers kunnen mensen mogelijkheden bieden tot meedoen. Sommige mensen zijn qua participatie op de regio aangewezen, op grootschalige voorzieningen, en kunnen niet worden geholpen in het eigen dorp. De gemeente moet die burgers faciliteren.

Verlenen van voorzieningen

Opdracht WMO

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

individuele verstrekkingen in Wormerland

Per 1 januari 2007 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Eerste stap was de uitvoering van de nieuwe taak huishoudelijke verzorging als onderdeel van de individuele dienstverlening binnen de Wmo. De indicatie-taak wordt door het RIO in Zaanstad uitgevoerd, de feitelijke dienstverlening door een viertal leveranciers.

Er zouden naar schatting 4% personen (ca. 600 mensen) met lichamelijke beperkingen zijn in Wormerland. Er worden jaarlijks 350 aanvragen voor voorzieningen voor gehandicapten gedaan. Er zijn 250 cliënten bij het AMW. Er zijn 3000 ouderen (ouder dan 65 jaar CBS, 2002); waarvan 164 85-plussers (driekwart = 123 vrouwen, CBS 2002). Er zijn naar schatting ongeveer 150 dementerenden (ca. 1%), 150 chronisch zieken (ca. 1%), 1800 zorgvragers psychosociale hulp en 450 korte hulpvragen. Wederom geldt dat een schatting niet meer is dan een indicatie. De feitelijke cijfers in Wormerland kunnen hier danig van afwijken.

Specifieke doelstelling (art. 4 Wmo):

Ter compensatie van de beperkingen die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- a. een huishouden te voeren;
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien

Wat willen we bereiken

Mensen met beperkingen hebben goede, degelijke, duurzame hulpmiddelen nodig. Ook de verpleging en de thuiszorg (huishoudelijke verzorging) dienen goed geregeld te zijn en voldoende kwaliteit en expertise te bieden als dat nodig is. Goede dagbesteding of activiteiten en vrijwilligerswerk is ook voor deze groep mensen belangrijk. Waar mogelijk zou dat moeten kunnen in algemene zin, doordat mensen aan de gangbare activiteiten kunnen deelnemen, waar noodzakelijk zou dat op maat moeten, door specifieke vormen van dagbesteding aan te bieden. We willen de stigmatisering opheffen. Dat betekent dat we op de een of andere manier werk moeten maken van het ontstigmatiseren.

Er dienen korte lijnen te zijn, deregulering, minder bureaucratie.

Er dienen dependances te komen van activiteitencentra uit de regio in Wormerland.

Maatschappelijke opvang in Wormerland*Opdracht WMO*

Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.

De stand van zaken op het gebied van de maatschappelijke opvang in Wormerland

Over de vraagkant is nog onvoldoende informatie. Dakloze mensen uit Wormerland worden in de regio opgevangen. Een klein percentage hiervan zal zwerfjongere zijn. Deze dak- en thuislozen zorgen in de eigen gemeente niet voor aanzienlijke overlast, ze zijn eigenlijk niet zo in beeld.

Er zijn 12 daders huiselijk geweld (6 first offender, 2006, politie). In 2005 gaven 85 mensen in Wormerland in een zelfrapportage in de gezondheidsenquête aan slachtoffer te zijn van huiselijk geweld. Verder gaven 299 personen in deze enquête aan bang te zijn voor huiselijk geweld. In 2006 vonden 50 gewelddadige incidenten plaats in de huiselijke sfeer (thuisgeweld).

Wat willen we bereiken op het gebied van de maatschappelijke opvang

Eerst starten we in Wormerland gedurende deze beleidsperiode met het systematisch verzamelen van feiten en cijfers van de maatschappelijke opvang en sluiten we aan bij de regionale aanpak. Dit zijn de eerste twee stappen op weg naar een groeimodel. Vanaf 2011 kunnen we gaan werken aan een lokale aanpak van de opvang.

Er wordt een regionaal plan van aanpak opgesteld door de centrumgemeente (regionale nota maatschappelijke opvang met Uitvoeringsprogramma). De Centrumgemeente ontvangt de rijksbijdrage en formuleert het beleid in overleg met de kleinere gemeenten in Zaanstad-Waterland. Een goede wisselwerking tussen centrumgemeente en omringende gemeenten is van groot belang. We willen daardoor ook een beter inzicht in de cijfers en feiten verwerven.

Wachlijsten voor maatschappelijke opvang moeten worden voorkomen, dat willen we doen door een betere doorstroom en uitstroom te realiseren uit opvang. Dat betekent dat we in onze eigen gemeente mensen moeten opvangen, nadat ze zijn uitgestroomd uit opvang elders. We willen in ieder geval een beter beeld krijgen van de vraag naar maatschappelijke opvang en naar de omstandigheden van de vragers in Wormerland, en dat betekent dat we ook hier beter moeten monitoren. We willen de lijnen korter houden, zodat er vroegtijdig gesignaleerd kan worden en er sneller toeleiding naar opvang en hulpverlening is. Er moet sprake zijn van een persoonsgerichte aanpak (maatwerk / ketenkwaliteit / persoonsgericht plan van aanpak). Onze burens, kinderen, en familieleden moeten uit de gevarezone worden gehouden. Voor een deel kunnen we dat zelf, voor een deel zijn we op professionele hulpverleners aangewezen.

Een punt van aandacht is de wisselwerking met huisartsen in Wormerland. Vroeger speelden functionarissen met een grote sociale binding in het dorp, zoals de veldwachter en de dominee, een rol in de signalering en doorverwijzing van mensen die dringend hulp nodig hadden. Ook nu zouden er een soort buurtregisseurs moeten zijn die outreachend te werk gaan.

We weten niet zeker of er wel kleinschalige opvang zou moeten worden geboden aan de thuislozen in Wormerland, omdat dat soms ook een beproeving is voor de verdraagzaamheid van de omgeving. Vooralsnog geven we de voorkeur aan het behouden van de opvangscapaciteit in de grootschaligere instituten in de centrumgemeente(n).

Alle politiemeldingen moeten meteen worden doorgeleid naar het steunpunt huiselijk geweld ten behoeve van outreachende hulp; daders van huiselijk geweld en slachtoffers moeten worden opgevangen en begeleid.

Voor de komende jaren is het de ambitie om in ieder geval 'handhaving v.h. huidige niveau' te realiseren, te toetsen aan het zgn. Stedelijk Kompas (SK) : een ketenaanpak om daklozen en mensen die dakloos dreigen te worden in beeld te brengen en onderdak, zorg en ander hulpverlening te bieden met als uitgangspunt: niemand op straat.

Het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang zal op korte termijn door Zaanstad worden opgesteld en aan de Wmo-raad van Wormerland worden voorgelegd.

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

Burgers in Wormerland en medewerkers bij sportverenigingen en medewerkers in het onderwijs moeten beter worden toegerust om te signaleren en te leren met deze zware problemen om te gaan. Mensen uit deze doelgroep zouden beter moeten worden bereikt bij de beleidsformulering en op inspraakmomenten.

Boeren in Noord-Holland kunnen kwetsbare burgers opvangen. Het Leger des Heils biedt preventie aan. Zwerfjongeren worden soms door Spirit opgevangen.

Schuldhelpverlening is ook een belangrijk preventief middel. Licht verstandelijk gehandicapten zijn een belangrijke doelgroep, omdat zij gemakkelijker slachtoffer worden van dealers of van mensen die veel spanning ervaren in het omgaan met deze groep. Er is een steunpunt Huiselijk Geweld.

Het beleid moet inzetten op herstel. Bij de nota opvoedingsondersteuning dient ook dit onderwerp mee te worden genomen in de formulering van het nieuwe beleid. De acties zijn cruciaal in de opvoeding en de ontwikkeling van kinderen. Er moet meer vrijwillige ondersteuning en inzet van Wormerlanders komen bij het voorkomen en opvangen van mensen met problemen, met slachtoffers van geweld.

Openbare geestelijke gezondheidszorg in Wormerland

Opdracht WMO

Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen

De stand van zaken van de openbare geestelijke gezondheidszorg in Wormerland

Naar schatting zouden er 5% personen met een verhoogd risico op psychische klachten (ca. 750 mensen) in Wormerland wonen. Halverwege 2007 waren reeds 9 mensen uit Wormerland cliënt bij het meldpunt Overlast en Bemoeizorg van de GGD. De meeste meldingen werden gedaan door de corporatie. Vaak ging het om vervuiling of geluidsoverlast en hadden de mensen een psychiatrische achtergrond. Er zijn 350 cliënten uit Wormerland in behandeling bij Dijk en Duin.

Wat willen we bereiken in de zorg voor geestelijke gezondheid voor Wormerlanders?

Eerst starten we in Wormerland gedurende deze beleidsperiode met het systematisch verzamelen van feiten en cijfers over de geestelijke gezondheid in Wormerland en sluiten we aan bij de regionale aanpak. Dit zijn de eerste twee stappen op weg naar een groeimodel. Vanaf 2011 kunnen we gaan werken aan een lokale aanpak.

Er komt een regionale nota met Uitvoeringsprogramma.

Wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg moeten worden voorkomen, door een betere doorstroom en uitstroom te realiseren uit de residentiële instellingen. Dat betekent dat we in onze eigen gemeente mensen moeten opvangen, nadat ze zijn uitgestroomd uit opvang elders.

Wij vinden het belangrijk om ambulante hulp en voorzieningen voor terugkeer in de samenleving te kunnen bieden.

Er is in regionaal verband een convenant Openbare Geestelijke Gezondheid afgesloten, dit convenant moet worden uitgevoerd.

We willen in ieder geval een beter beeld krijgen van de zorgvraag en de vragers naar psycho-sociale of therapeutische ondersteuning in Wormerland, en dat betekent dat we ook hier beter moeten monitoren. We willen de lijnen korter houden, zodat er vroegtijdig gesignaleerd kan worden en er sneller toeleiding naar opvang en hulpverlening is.

Per 1 oktober is er een bemoeizorgteam (Meldpunt Overlast en Bemoeizorg), dat zorgt voor de zogenaamde zorgwekkende zorgmijders, voor die mensen die diep in de problemen zitten, maar niet zelf om hulp vragen. De hulpverleners hopen dat ze de tijd krijgen en de middelen om de zin van het team te bewijzen. Vaak is het een kwestie van lange adem en bijzonder doorzettingsvermogen om deze mensen er weer bovenop te helpen.

Een punt van aandacht is de wisselwerking met huisartsen in Wormerland. Het zou een goede zaak zijn als Sociaal-Psychiatrisch verpleegkundigen onderdeel uit zouden maken van huisartsenpraktijken in Wormerland. Zij kunnen mensen met psychische problemen al enigszins opvangen en doorverwijzen naar goede hulpverlening.

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

Er zijn nu geen beschermende woonvormen in Wormerland, geen kleinschalige opvang waar woonbegeleiding wordt geboden aan mensen met langdurige problemen van psychische, psychosociale en/of psychiatrische aard. Er zijn wel plannen voor een Regionale Instelling Begeleid Wonen in de Poort van Wormer. Ook kent de Prinsenstichting een vorm van kleinschalige opvang voor verstandelijk gehandicapten. Bemiddeling met en begeleiding van de buurtbewoners is daarbij zeker een punt van aandacht, omdat het omgaan met afwijkende mensen niet zondermeer tot ieders talent behoort. Vaak kunnen we best wat tips gebruiken in de omgang met psychisch kwetsbare mensen.

Het team Bemoeizorg moet worden gekoesterd en er moet in worden geïnvesteerd; ook Bureau Jeugdzorg kan er in de toekomst een rol in krijgen; Het team Bemoeizorg kan niet anders dan op regionale leest worden geschoeid, omdat de Wormerlandse schaal te beperkt is.

Er moet een kerngerichte aanpak komen; ook hier kunnen de buurtregisseurs een rol in vervullen; en ook op dit terrein zou de corporatie een sterkere rol in moeten nemen of krijgen; Er zou ook bemoeizorg moeten komen voor mensen die beginnen te dementeren; er zou aandacht moeten zijn voor de ondersteuning van mantelzorgers en familieleden van mensen die kampen met problemen op het gebied van de geestelijke gezondheid. Er moet sprake zijn van een persoonsgerichte aanpak (maatwerk / ketenkwaliteit / persoonsgericht plan van aanpak).

Er zou op den duur (vanaf 2011) specialistische ambtelijke capaciteit moeten worden ingezet voor dit prestatieveld, om het beleid op dit veld goed in beeld te krijgen; dit kunnen we in de eerste fase nog niet organiseren, maar behoort gaandeweg wellicht wel tot de mogelijkheden. Eerst bouwen we de basis, en leggen de fundamenten, dan volgt naar bevind van zaken de volgende stap.

Tot besluit: mensen uit de doelgroep zouden beter moeten worden bereikt bij de beleidsformulering en op inspraakmomenten.

Verślavingsbeleid in Wormerland

Opracht WMO

Het bevorderen van verślavingsbeleid

Wat willen we bereiken voor verślafde Wormerlanders

Eerst starten we in Wormerland gedurende deze beleidsperiode met het systematisch verzamelen van feiten en cijfers over verślafde Wormerlanders en sluiten we aan bij de regionale aanpak op het gebied van de verślavingszorg. Dit zijn de eerste twee stappen op weg naar een groeimodel. Vanaf 2011 kunnen we gaan werken aan een lokale aanpak van de verślavingsproblematiek.

Over verślafde Wormerlanders weten we weinig tot niets. We willen in ieder geval een beter beeld krijgen van de vraag van verślafden in Wormerland, en dat betekent dat we ook hier beter moeten monitoren. We willen de lijnen korter houden, zodat er vroegtijdig gesignaleerd kan worden en er sneller toeleiding naar opvang en hulpverlening is.

Er komt een regionaal plan van aanpak (regionale nota verślavingsbeleid met Uitvoeringsprogramma). Een punt van aandacht is ook hier de wisselwerking met huisartsen in Wormerland via Sociaal-Psychiatrisch verpleegkundigen, die onderdeel uit zouden maken van huisartsenpraktijken in Wormerland. Er is nu geen kleinschalige opvang waar woonbegeleiding wordt geboden aan verślafden. We weten niet zeker of er wel kleinschalige opvang aan verślafden zou moeten worden geboden in Wormerland omdat dat een beproeving is voor de verdraagzaamheid van de omgeving. Vooralsnog geven we er ook hier de voorkeur aan om de opvangcapaciteit in de grootschaligere instituten in de centrumgemeente te behouden en in deze eerste periode geen eigen initiatieven te ontplooiën.

De LSOVD is een landelijke vrijwilligersorganisatie die zich inzet voor ouders en andere familieleden van druggebruikers. Doel is hun belangen te behartigen en hun weerbaarheid te vergroten door middel van zelfhulp. Er zou in Wormerland meer bekendheid moeten worden gegeven aan het bestaan van deze club.

Burgers in Wormerland en medewerkers bij sportverenigingen en medewerkers in het onderwijs moeten beter worden toegerust om te signaleren en te leren met deze zware problemen om te gaan;

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

Er zou aandacht moeten zijn voor de ondersteuning van mantelzorgers en familieleden van mensen die kampen met problemen op het gebied van een verslaving;

Er moet sprake zijn van een persoonsgerichte aanpak (maatwerk / ketenkwaliteit / persoonsgericht plan van aanpak)

Ook verslaafden zouden beter moeten worden bereikt bij de beleidsformulering en op inspraakmomenten.

Het aanbod op het gebied van opvang, hulpverlening, begeleiding en preventie moet in ieder geval worden gehandhaafd.

Ook is het noodzakelijk om een preventief beleid te voeren dat specifiek is gericht op jongeren.

Wellicht is het ook raadzaam om, gezien de komst van een speelautomatenhal, in te zetten op het voorkomen van gokverslavingen.

Verantwoording en communicatie

Op grond van artikel 9 van de Wmo publiceren Burgemeester en wethouder jaarlijks voor 1 juli over de prestaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning over het voorgaande kalenderjaar.

Daarmee legt het college verantwoording af over de resultaten van het beleid en de uitvoering aan de gemeenteraad, de inwoners en de Minister. Voor inwoners en belanghebbenden is er de mogelijkheid op de verantwoording te reageren. De gemeenteraad kan op basis van deze verantwoording en de reacties die daarop vanuit de samenleving gekomen zijn het beleid en daarbij behorende uitvoering, aanpassen.

Om de effecten van het beleid en de uitvoering te meten, werken we met de monitor leefbaarheid en veiligheid / burgerpeiling (*of zo iets*), de Wmo benchmark en de gezondheidsmonitor. Jaarlijks worden de uitkomsten samengevoegd in de Wmo-monitor. De monitor geeft een algemeen beeld van de samenleving in Wormerland, de vraag naar ondersteuning, de prestaties van de uitvoerende organisaties en de tevredenheid over de geboden ondersteuning. De Wmo-monitor zal tijdens de looptijd van dit Wmo-beleidsplan drie keer opgesteld worden. De eerste rapportage (2008) zal bestaan uit een zogenaamde 'nulmeting', een beschrijving van de situatie vóór de invoering van de Wmo. De tweede monitor verschijnt halverwege de beleidsperiode (begin 2009); de derde aan het eind (einde 2011).

Communiceren, maar vooral participeren is van groot belang om de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) te doen slagen. De Wmo is een participatiewet waarmee iedereen te maken heeft. Het gaat om participatie van inwoners, cliënten, aanbieders, bedrijven en buurgemeenten. De rol van communicatie moet echter niet worden overschat. Er zijn allerlei factoren die een rol spelen bij het realiseren van de ambities die in dit beleidsplan worden omschreven. Veranderingen in houding en gedrag (cultuur) met als hoofddoel meer onderlinge solidariteit te creëren, kunnen we dan ook niet puur door communicatie realiseren. Communicatie kan daar wel in belangrijke mate aan bijdragen.

Onderstaand zijn de communicatiedoelen voor de Wmo in het algemeen beschreven. Deze moeten terugkomen in de communicatieplannen die horen bij de ontwikkel- en uitvoeringsplannen.

- Inwoners van de Wormerland zijn bereid mee te denken over de uitvoering van de Wmo (houding/gedrag).
- Inwoners van de Wormerland maken gebruik van de mogelijkheid om deel te nemen in cliëntraden of andere vormen van burgerparticipatie (gedrag).
- Partners in het project staan open voor samenwerking (houding).
- Partners in het project werken mee aan de (gezamenlijke) uitvoering van de Wmo (gedrag).
- Partners in het project werken mee aan de (gezamenlijke) communicatie over de Wmo (gedrag).
- Betrokken medewerkers kennen hun rol in de uitvoering (kennis).
- Betrokken medewerkers denken mee over inhoud en uitvoering (gedrag).
- Overige medewerkers weten van de activiteiten op het gebied van de Wmo (kennis).

Verwacht wordt dat alle partijen uit het veld graag samen met de gemeente plannen maken. De meeste samenwerkingspartners zullen zich al op de Wmo voorbereid hebben. Zij streven mogelijk naar uitbreiding van taken en kunnen aan de gemeenten gaan 'trekken' om hun individuele belangen

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

veilig te stellen. Duidelijk is dat de gemeente – bij voorkeur in samenwerking met de betrokken partijen - keuzes moet maken en niet iedereen tevreden kan stellen met het oog op de beschikbare middelen. Een belangrijk aandachtspunt is dat veel partijen twee verschillende rollen spelen, namelijk als deskundige in de voorbereidende fase en als belanghebbende in de fase van subsidieverlening en / of uitvoering van het beleid.

De Wmo is van iedereen en voor iedereen. Veel belangenorganisaties en zorg- en welzijnsinstellingen hebben eigen plannen om invulling te geven aan de Wmo. Ook bij de centrumgemeente en in de regio worden plannen gemaakt. Het is belangrijk om met al deze partijen in contact te blijven, zodat we niet alleen onze plannen, maar ook onze communicatieactiviteiten waar wenselijk op elkaar kunnen afstemmen.

Het is niet eenvoudig om mensen die geen zorg nodig hebben en die niet in de zorg- en welzijnssector werkzaam zijn te betrekken bij de Wmo. De Wmo is van iedereen en voor iedereen, toch voelen veel mensen zich niet aangesproken als het over de Wmo gaat. Zij denken dat de Wmo iets is voor mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben. Maar een belangrijk onderdeel van de Wmo is sociale leefbaarheid en samenhang en op dat gebied kunnen juist mensen die geen zorg nodig hebben van betekenis zijn.

Meerjarenbegroting

De gemeente geeft conform de huidige begroting ongeveer twee miljoen euro uit aan taken en projecten die Wmo-gerelateerd zijn. Daarnaast geeft het rijk op dit moment voor de opvang van Wormerlanders via een brede doeluikering ook nog een paar duizend euro uit. Dit bedrag is alleen globaal te schatten, omdat de nogal ingewikkelde verdeelsleutel (de gebruikte rekenformule op basis van het aantal inwoners in het hele zorggebied Zaanstreek Waterland) veel lastige deelcomponenten (parameters mbt achtergronden van doelgroepen, qua risicofactoren zoals lagere inkomenscategorie, uitkeringen, en dergelijke) bevat. Dit bedrag voor vrouwenopvang, opvang van verslaafden gaat naar de centrumgemeenten.

Veel financiële ruimte op de gemeentebegroting is er niet. Er is geen sprake van financiële groei of van bezuinigingen op het gemeentefonds, wel zijn er achterstanden opgelopen die nog moeten worden weggewerkt. We kunnen nu al kostenstijgingen voorspellen naar aanleiding van de groei van de omvang van de groep zorgvragers (op grond van bevolkingsprognoses met betrekking tot vergrijzing). Herijking kan wellicht ruimte bieden voor nieuw beleid. We zullen kritisch moeten kijken naar de bestaande investeringen en hun rendement. Naast de bestaande middelen moeten er ook nieuwe middelen komen. Een andere mogelijkheid die ruimte gaat creëren is het heffen van de eigen bijdragen van inwoners bij dienstverlening op het gebied van de maatschappelijk ondersteuning. Tot slot is het noodzakelijk om de bijdragen van potentiële maatschappelijke investeerders in Wormerlandse activiteiten te onderzoeken: het is belangrijk om strategisch te begroten en sociale investeerders te zoeken (door per ontwikkelingsproject een meerjarenbegroting op te stellen en fondsenwerving op lange termijn te doen) zonder dat daardoor de huidige plannen vertraging oplopen.

Wie moeten er bijdragen?

Instellingen, gemeente, Wmo-raad, Corporatie, waterschap, winkeliers, bedrijven, MKB, expertise van buiten Wormerland, de Rotary, de provincie en misschien zelfs Brussel zouden kunnen bijdragen aan projecten op het gebied van de leefbaarheid. Ook gezinnen met opvoedingsproblemen kunnen op heel diverse wijze worden ondersteund door ons allemaal. Diverse partijen -gemeente, zorgkantoor Achmea, instellingen, kerk, sportclubs, scholen- zouden gezamenlijk menskracht, materialen en middelen in moeten zetten voor de jeugd in Wormerland. Alle instellingen kunnen bijdragen aan het loket. Ook de corporatie, de huisartsen, Dijk en Duin, iedereen die een aanbod van diensten wil doen aan inwoners. Maatschappelijke ondersteuning is in wezen een nieuw label voor een groot aantal diensten en voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn, zorg en inkomensondersteuning. Niet alleen consultants kunnen de informatie verstrekken, maar ook huismeesters, huisartsen en andere werkers kunnen als intermediair of zorgmakelaar optreden. Het gaat om de civil society, dus ook elke inwoner kan iets bijdragen. We moeten meer *van iets komen halen*, naar *iets komen brengen*, van *leunen op anderen*, naar *anderen schragen*. Iedereen heeft iets te bieden, iedereen heeft talent, iedereen heeft sterke kanten, ook de kwetsbare burgers. Ook bedrijven en instellingen kunnen

definitief (vastgesteld bij raadsbesluit Wormerland 1 april 2008)

behulpzaam zijn bij het bieden van steun, respect, waardering, ondersteuning, stageplekken, enzovoorts aan vrijwilligers.

Vaak hebben ook kwetsbare burgers juist veel in te brengen aan ideeën. Nu komt het vaak nog voor de kwetsbaardere burgers alleen maar heel specifiek vrijwilligerswerk kunnen doen. We moeten er naar streven dat ook iedereen integraal mee kan doen aan vrijwilligerswerk en aan de samenleving. Alle inwoners van Wormerland kunnen bijdragen aan het welzijn van de zeer kwetsbare burgers die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, die opvang nodig hebben of ondersteuning door behulpzaam en begripvol te zijn en door ondersteuning te bieden aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem via vrijwilligerswerk in de zorg of via maatjesprojecten. Ook kunnen de contactcommissies hier een actieve rol in hebben, met name bij de voorlichting over de vragen en problemen van deze doelgroep, en in het doorbreken van het isolement of het stigma. Een instituut als Dijk en Duin, het maatschappelijk werk, maar ook de Corporatie en het Zorgkantoor kunnen bijdragen aan het welbevinden van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem.

Risico-paragraaf

Dit plan kent een aantal risico's waar we komende jaren mee rekening moeten houden.

- Voor de meerjarenplanning moet rekening worden gehouden met een stijging van de vraag naar ondersteuningsvoorzieningen zoals Individuele verstrekkingen. Dit heeft onder meer te maken met de demografische ontwikkeling, een stijging van deels afhankelijke personen en verdergaande extramuralisering, het 'wonen in de wijk' van mensen die voorheen intern werden verzorgd. Schattingen voor alleen al individuele verstrekkingen lopen uiteen van stijgingen van 5% tot 20% . Volgens het Rijk geeft de meest recente informatie over 2006 van het CAK geen aanleiding tot zorgen op het macrobudget. Wel kunnen grote verschuivingen plaatsvinden tussen gemeenten onderling. De uitgaven aan huishoudelijke zorg in 2006 zullen nader worden geanalyseerd, conform de motie Mosterd. In deze motie wordt geregeld dat de gemeenten worden gecompenseerd indien de uitgaven voor huishoudelijke verzorging meer dan 10% boven de historische uitgaven van 2005 liggen. Het meerdere boven deze 10% wordt dan uitgekeerd.
- Er vinden niet alleen demografische ontwikkelingen plaats. De zorg of aandacht die groepen kwetsbare bewoners in wijken vragen wordt ook steeds intensiever. Het gaat steeds vaker om mensen die voorheen in zorginstellingen woonden. Daarop zal het aanbod van woon-, zorg- en welzijnsorganisaties zich aan moeten passen. Voor de hand ligt dat die zorg zwaarder dus duurder wordt.
- Dure woningaanpassingen komen m.i.v. 2008 volledig voor rekening van de gemeente. De gemeente wordt hiervoor wel gecompenseerd door het Gemeentefonds. We volgen deze ontwikkeling kritisch en geven tijdig een signaal af als het aantal dure aanpassingen onverantwoord stijgt.
- De financiële middelen die zijn overgeheveld vanuit de AWBZ naar de gemeente zijn verdeeld op historische basis, gebaseerd op uitgaven van 2004 of 2005. Daardoor lopen gemeenten het risico twee jaar budgettair achter te blijven bij de werkelijke ontwikkelingen. Zo is het ministerie bij de regeling 'Diensten bij wonen met zorg' uitgegaan van de feitelijke bestedingen 2004.
- In de septembercirculaire van 2006 is aangekondigd dat in 2008 de eerste stappen worden gezet de budgetten Wmo te verdelen op basis van objectieve maatstaven, bijvoorbeeld over alle gemeenten.
- Het ministerie van VWS is bezig de huidige verdeelsystematiek van de doeluitkering maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid (prestatievelden 7,8,9) te herzien. Het regeerakkoord geeft aan dat de financiering voor de nu deelnemende centrumgemeenten wordt voortgezet.